

Motion

1983/84:406

Gunnar Olsson

Det medicinska fackspråket

Hälso- och sjukvården är allas vår angelägenhet. Vi är alla med och betalar den. Vi måste få vara med och säga till, direkt i egenskap av patienter och indirekt genom våra förtroendevalda. Vår sjukvård är i dag en jätteorganisation. Den har mer än 300 000 anställda. Var femtonde yrkesverksam arbetar inom hälso- och sjukvården.

Från och med den 1 januari 1983 fick vi en ny hälso- och sjukvårdslag. Enligt denna lag bör den vårdsökande erhålla sakkunnig information om sitt hälsotillstånd och om vilka åtgärder som erfordras.

Patientens rätt till information är tydligt markerad i den nya hälso- och sjukvårdslagen. Det säger sig självt att denna information, om den skall bli meningsfull, måste utformas så att den kan bli förstådd av patienten.

1982 kom en förordning från socialstyrelsen om språket inom sjukvården. I denna förordning föreskriver socialstyrelsen i klartext att sjukvårdspersonal skall sträva efter ett klart och enkelt språk i kontakterna med patienter och deras anhöriga, något som även understrukits inom ramen för den utbildning i nya hälso- och sjukvårdslagen som landstingen ordnat.

Professor Lars-Erik Böttiger, mångårig förkämpe för ett enklare medicinskt språk, skrev förra året i en artikel i Läkartidningen, att det "i den stora mängden fall är enkelt och entydigt" att använda svenska ord och uttryck i stället för latin: lunginflammation i stället för pneumoni eller bronkopneumoni, benbrott i stället för fraktur, angav han bl. a. som exempel.

Informationen till och från den vårdsökande är en del av vårdarbetet och blir på samma sätt som övriga vårdinsatser avgörande för utredningen och behandlingen.

Här kommer språkbruket inom sjukvården ofta att ha stor betydelse. Patienten får möta en mängd nya människor och nya situationer, klara av nya roller och relationsformer. Allt detta kommer i en situation där hon behöver hjälp och vård. Känsla av oro och ovisshet drabbar ofta såväl patienter som anhöriga.

Det kan också många gånger uppstå språksvårigheter då vi i vår läkarkår numera har starkt inslag av läkare som inte har svenska som sitt modersmål.

Frågan är om inte sjukvården skulle vinna mycket på en förändring och framför allt en förenkling av det medicinska språket.

Det är oerhört angeläget att såväl patienter som anhöriga verkligen förstår det medicinska allmänspråket och att den medicinska terminologin är så begriplig som möjligt.

Detta är någonting som måste starkare än hittills understrykas i utbildningen, samtidigt som det bör ske en översyn av det medicinska språk som används.

Det har också visat sig under den tid som landstingens förtroendenämnder verkat, att ärenden som kommer upp på nämndernas bord ofta har sin grund i kommunikationsproblem mellan vårdgivare och vårdtagare. Detta har också återspeglats i den ärendetillströmning som skett till förtroendenämnderna. Ibland kan det vara patienter som själva efter kontakt med sjukvården påtalar problem som uppstår, framför allt med någon enskild läkare. I andra fall är det en patients efterlevande som aktualiserar frågor av den här arten efter ett inträffat dödsfall.

Det medicinska fackspråk som läkarna använder sig av vid sina interna överläggningar och kanske i kontakt med övrig vårdpersonal är inte alls säkert att vare sig patienter eller deras anhöriga kan förstå.

I de fall det inte går att hitta bra svenska ord gäller det att aktivt introducera, "försvenska", de utländska beteckningarna. Dessa skulle med fördel kunna samlas i en mindre ordlista som skulle kunna ställas till allmänhetens förfogande på sjukvårdsinrättningar och apotek.

Jag är ense med dem som anser att vi i Sverige bör inrätta en medicinsk språknämnd. I Finland finns redan en sådan med uppgift att ägna sig åt sådana medicinska uttryck som används i patientvården. I Sverige har frågan om en medicinsk språknämnd utretts av socialstyrelsen i samarbete med Svenska läkaresällskapet och Svenska språknämnden. Utredningen mynnade ut i ett förslag om att en medicinsk språknämnd, knuten till språknämnden, borde inrättas. Något mer än ett utredningsförslag har det dock ännu inte blivit, vilket måste beklagas.

Mot bakgrund av det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om behovet av en medicinsk språknämnd.

Stockholm den 12 januari 1984

GUNNAR OLSSON (s)